

Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE
esitatud 28. veebruaril 2019¹

Kohtuasi C-682/17

ExxonMobil Production Deutschland GmbH
versus
Saksamaa Liitvabariik

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Verwaltungsgericht Berlin (Berliini halduskohus, Saksamaa))

Eelotsusetaotlus – Keskkond – Kasvuhoonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteem – Maagaasi töötlemiskäitis – Väevli eraldamisega seotud tegevus – Elektrienergia tootmine kõrvalrajatises – Direktiiv 2003/87/EÜ – Artikli 2 lõige 1 – Kohaldamisala – I lisa punkt 6 – „Kütuste põletamise“ tegevus – Artikli 3 punkt t – Mõiste „põletamine“ – Artikli 3 punkt u – Mõiste „elektritootja“ – Artikli 10a lõiked 3 ja 4 – Tasuta saastekvootide ühtlustatud eraldamise üleminekukava – Elektritootjatele saastekvootide tasuta eraldamise piirangud – Otsus 2011/278/EL – Artikli 3 punkt c – Mõiste „soojuspõhise võrdlusaluse käitiseosa“ – Artikli 3 punkt h – Mõiste „protsessiheite käitiseosa“

I. Sissejuhatus

1. Eelotsuseküsimus, mille on esitanud Verwaltungsgericht Berlin (Berliini halduskohus, Saksamaa), käsitleb direktiivi 2003/87/EÜ,² millega luuakse ühenduses kasvuhoonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteem (edaspidi „saastekvootidega kauplemise süsteem“), artikli 3 punkti u, artikli 10a ja I lisa ning otsuse 2011/278/EL,³ millega määratakse kindlaks üleminekueeskirjad tasuta saastekvootide ühtlustatud eraldamiseks, artikli 3 punktide c ja h tõlgendamist.

2. See taotlus esitati ExxonMobil Production Deutschland GmbH (edaspidi „ExxonMobil“) ja Saksamaa Liitvabariigi, keda esindab Umweltbundesamt (Saksamaa Föderaalne Keskkonnaamet), vahelises kohtuvaidluses seoses keeldumisega eraldada ettevõtte ExxonMobil käitatavale maagaasi töötlemise käitisele osa 2013. aasta eest taotletud tasuta saastekvootidest.

3. Vastavalt Euroopa Kohtu taotlusele keskendub käesolev ettepanek eelotsusetaotluse esitanud kohtu esimesele ja teisele küsimusele. Need küsimused hõlmavad mõistet „elektritootja“ direktiivi 2003/87 artikli 3 punkti u tähenduses ning tagajärgi, mis tulenevad käitise elektritootjaks liigitamisest saastekvootide tasuta eraldamisele, millele käitisel on õigus kõnealuse direktiivi artikli 10a sätete alusel.

1 Algeel: prantsuse.

2 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 2003. aasta direktiiv, millega luuakse ühenduses kasvuhoonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteem ja muudetakse nõukogu direktiivi 96/61/EÜ (ELT 2003, L 275, lk 32), muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiiviga 2009/29/EÜ (ELT 2009, L 140, lk 63) muudetud redaktsioonis.

3 Komisjoni 27. aprilli 2011. aasta otsus, millega määratakse kindlaks kogu liitu hõlmavad üleminekueeskirjad direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10a kohaste tasuta saastekvootide ühtlustatud eraldamiseks (ELT 2011, L 130, lk 1).

II. Õiguslik raamistik

A. Liidu õigus

1. Direktiiv 2003/87

4. Direktiivi 2003/87 artikli 3 punktis u on mõiste „elektritootja“ määratletud kui „käitis, mis 1. jaanuaril 2005 või pärast seda on tootnud elektrienergiat müügiks kolmandatele isikutele ja milles ei tegeleta ühegi teise I lisas loetletud tegevusalaga peale „kütuse põletamise““.

5. Asjaomaste faktiliste asjaolude toimumise ajal kehtinud redaktsioonis⁴ oli selle direktiivi artikkel 10a sõnastatud järgmiselt:

„1. Komisjon võtab 31. detsembriks 2010 vastu kogu ühenduses kohaldatavad ja täielikult ühtlustatud rakendusmeetmed [...] saastekvootide eraldamiseks.

[...]

[...] Elektritootmise eest tasuta saastekvoote ei eraldata, välja arvatud artiklis 10c kirjeldatud juhtudel ning heitgaasidest toodetud elektrienergia puhul.

[...]

3. Kui lõigetest 4 ja 8 ei tulene teisiti, ning olenemata artiklist 10c, ei eraldata tasuta saastekvoote elektritootjatele [...].

4. Soojus- või jahutusenergia tootmise eest eraldatakse tasuta saastekvoote kaugküttele ning direktiivis 2004/8/EÜ⁵ määratletud suure tõhususega koostootmisele majanduslikult õigustatud nõudluse osas. Pärast 2013. aastat kohandatakse kõnealustele käitistele eraldatavaid saastekvoote kõnealuse soojuse tootmise eest igal aastal artiklis 9 osutatud lineaarse teguriga.

[...]“.

2. Otsus 2011/278

6. Otsuse 2011/278 artikkel 3 on sõnastatud järgmiselt:

„Käesolevas otsuses kasutatakse järgmisi mõisteid:

[...]

c) „soojuspõhise võrdlusaluse käitiseosa“ – sisend, väljund ja vastav heide, mida tootepõhise võrdlusaluse käitiseosa ei hõlma ning mis on seotud sellise mõõdetava soojuse tootmisega või impordiga ELi süsteemi kuuluvast käitisest või muust üksusest (või tootmise ja impordi mõlemaga), mida

⁴ Direktiivi 2003/87 artikli 10a teatud sätteid on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. märtsi 2018. aasta direktiiviga (EL) 2018/410, millega muudetakse direktiivi [2003/87] eesmärgiga hoogustada heitkoguste kulutõhusat vähendamist ja investeringuid, mis toetavad süsinikdioksiidheite vähendamist ning otsust (EL) 2015/1814 (ELT 2018, L 76, lk 3).

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. veebruari 2004. aasta direktiiv soojus- ja elektrienergia koostootmise stimuleerimiseks siseturu kasuliku soojuse nõudluse alusel, millega muudetakse direktiivi 92/42/EMÜ (ELT 2004, L 52, lk 50).

- tarbitakse käitise süsteemi piires toodete tootmiseks, mehaanilise energia tootmiseks (mida ei kasutata elektri tootmiseks), soojendamiseks või jahutamiseks (mis ei ole seotud elektri tootmisega), või
- eksporditakse teise, ELi süsteemi välisesse käitisesse või muusse üksusesse (välja arvatud eksport elektri tootmiseks);

[...]

- h) „protsessiheite käitiseosa“ [süsinikdioksiidi] CO₂ heide, mis tekib väljaspool I lisas osutatud tootepõhise võrdlusaluse süsteemi piires [...] järgnevalt osutatud tegevuse tulemusel [...]:

[...]

- v) süsinikku sisaldavate lisandite või tooraine kasutamine, mille esmane eesmärk on muu kui soojuse tekitamine;

[...]“.

B. Saksa õigus

7. Saksamaa 21. juuli 2011. aasta kasvuhoonegaaside saastekvootidega kauplemise seaduse (Treibhausgas-Emissionshandelsgesetz) (*BGBL.* 2011 I lk 1475, edaspidi „TEHG“) § 9 on sätestatud:

„(1) Käitajatele eraldatakse tasuta saastekvoodid vastavalt põhimõtetele, mis on sätestatud direktiivi [2003/87] artikli 10a [...] kehtivas redaktsioonis ning otsuses [2011/278] [...]“

[...]

(6) Käitisele eraldatud saastekvootide lõplik kogus võrdub lõigete 1–5 sätete kohaselt arvutatud kvootide esialgse koguse ja Euroopa Komisjoni poolt Euroopa Liidu ühtlustatud saastekvootide eraldamise eeskirjade artikli 15 lõike 3 kohaselt kindlaks määratud sektoriülese paranduskoefitsiendi korrutisega. Elektritootjatele toodetud soojuse eest saastekvootide eraldamisel asendatakse direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10a lõikes 4 nimetatud lineaarne tegur esimeses lauses esitatud paranduskoefitsiendiga ning arvutus tehakse asjaomasele elektritootjale 2013. aasta eest tasuta eraldatavate saastekvootide esialgse aastakoguse alusel.“

8. TEHG seaduse 1. lisa 2. osa „Tegevusalad“ punktis 1 tuuakse välja käitiste hulgas, kelle heide on hõlmatud selle seaduse kohaldamisalasse, „kütuste põletamiseks mõeldud põletusseadmed, mille summaarne nimisoojusvõimsus on 20 megavatti (MW) või suurem, tingimusel et neid ei ole loetletud mõnes järgnevas punktis“. TEHG seaduse 1. lisa 2. osa punktides 2–4 on loetletud eri tüüpi „[k]äitised elektrienergia, auru, sooja vee, protsessisoojuse või kuuma heitgaasi tootmiseks“, kelle heitkogused kuuluvad selle seaduse kohaldamisalasse.

9. Kasvuhoonegaaside saastekvootide eraldamist kauplemisperioodiks 2013–2020 käsitleva 26. septembri 2011. aasta määruse (Verordnung über die Zuteilung von Treibhausgas-Emissionsberechtigungen in der Handelsperiode 2013 bis 2020) (*BGBL.* 2011 I, lk 1921, edaspidi „ZuV 2020“) § 2 punktis 21 on „elektritootja“ määratletud kui „käitis, mis toodab ja müüb kolmandatele isikutele elektrienergiat pärast 31. detsembrit 2004 ning mis tegutseb üksnes [TEHG] lisa 1 2. osa punktides 1–4 nimetatud tegevusalal“.

10. ZuV 2020 § 2 punktides 29 ja 30 on mõisted „protsessiheite käitiseosa“ ja „soojuspõhise võrdlusaluse käitiseosa“ määratletud samas sõnastuses kui otsuse 2011/278 artikli 3 punktides h ja c. ZuV 2020 § 2 punkti 29 alapunkti b alapunkt ee vastab otsuse 2011/278 artikli 3 punkti h alapunktile v.

III. Põhikohtuasi, eelotsuse küsimused ja menetlus Euroopa Kohtus

11. ExxonMobil käitis kuni 2013. aasta lõpuni maagaasi töötlemise käitist (edaspidi „käitis“), mis asub Steyerbergis (Saksamaa). Käitis koosnes maagaasi väävlitustamise ja veetustamise rajatistest, väävlil eraldamise rajatistest (nn Clausi seadmed), heitgaaside puhastamise rajatistest ja kõrvalrajatistest. Viimaste hulka kuulusid aurukatel, gaasimootorite plokk, tõrvikpõletamise seadmed eriolukorras kasutamiseks ja kondensatsioonielektriijaam.

12. See soojuselektriijaam oli ühendatud avaliku elektrivõrguga ning võrku suunati pidevalt väikeseid elektrikoguseid, et tagada käitise pidev varustamine elektrienergiaga Clausi seadmete tööhäire korral, mis oleks toonud kaasa teatud aurukoguste kadumise. Eelotsusetaotlus sisaldab elektrienergia bilanssi, milles on toodud elektrienergia tootmist, importimist, eksportimist ja tarbimist hõlmavad andmed aastate 2005–2010 kohta. Sellest bilansist ilmneb, et mõnedel neist aastatest oli käitise elektritarbimine suurem kui elektritoodangu maht.

13. Saksamaa saastekvootidega kauplemise talitus (Deutsche Emissionshandelsstelle, edaspidi „DEHSt“) eraldas 24. veebruaril 2014 ettevõttele ExxonMobil ajavahemiku 2013–2020 eest 1 179 523 tasuta saastekvooti. Selle eraldamise aluseks oli osaliselt soojuspõhine võrdlusalus ja osaliselt kütusepõhine võrdlusalus. Selle eraldamisega seotud arvutustes võeti arvesse asjaolu, et asjaomases sektoris oli olemas süsinikdioksiidi heite ülekandumise oht. DEHSt ei nõustunud ettevõttele ExxonMobil eraldama täiendavaid tasuta saastekvooti, mida ettevõtte oli taotlenud protsessiheite eest. Samal päeval tühistas DEHSt oma otsuse alates 1. jaanuarist 2014 seetõttu, et ExxonMobil teatas tegevuse lõpetamisest. Seda tühistamist ei ole vaidlustatud.

14. ExxonMobil esitas 24. veebruari 2014. aasta saastekvootide eraldamise otsuse kohta kaebuse. 12. veebruaril 2016 jättis DEHSt selle kaebuse rahuldamata.

15. DEHSt 12. veebruari 2016. aasta otsuses esitatud teabest ilmneb, et protsessiheitega seoses esitatud saastekvootide eraldamise taotlus hõlmas maagaasis looduslikult sisalduvat CO₂ heidet, mis tekkis Clausi seadmetes toimuva protsessi (edaspidi „Clausi protsess“) käigus. Clausi protsessi näol on tegemist eksotermilise keemilise reaktsiooniga, mille käigus vesiniksulfiid (H₂S) muudetakse väävliks. Selle reaktsiooni käigus eralduv soojus koguti kogumiskatelde abil ja kasutati käitises. Selle soojuse kasutamise eest eraldati tasuta saastekvooti soojuspõhise võrdlusaluse kohaldamise alusel. Clausi protsessi lõppedes juhiti maagaasis sisaldunud CO₂ korstna kaudu välja. Selle protsessi käigus ei tekkinud täiendavaid CO₂ koguseid.

16. DEHSt leidis, et tasuta saastekvooti ei ole võimalik eraldada „protsessiheite käitiseosale“ ZuV 2020 § 2 punkti 29 alapunkti b alapunkti ee alusel, millega võeti Saksa õigusesse üle otsuse 2011/78 artikli 3 punkti h alapunkt v. DEHSt väitel ei olnud täidetud nendes sätetes esitatud tingimus, mille kohaselt heide peab tulenema süsinikku sisaldava tooraine kasutamisest. DEHSt väitis, et maagaasis looduslikult sisalduva CO₂ heide ei tulenenud Clausi protsessist, kuna see CO₂ ei osalenud Clausi protsessi iseloomustavas keemilises Clausi reaktsioonis ega olnud selle reaktsiooni jaoks vajalik. DEHSt väitel oli väävlil tootmiseks vajalik tooraine ainult H₂S ning CO₂ on käsitatav üksnes vääveldioksiidi „kõrvalgaasina“.

17. ExxonMobil esitas 10. märtsil 2016 oma kaebuse rahuldamata jätmise peale hagi.

18. Hagiavaldukes kirjeldas ta esmalt käitise tegevust, meenutades, et see tegevus seisnes maagaasi t otlemises pärast maardlast ammutamist. Sel kujul maardlast ammutatud gaasi nimetatakse happeliseks gaasiks ja selle koostisosad on H₂S, veeaur, metaan (CH₄) ja CO₂. Käitises see gaas esmalt v avlitustati ning seejärel pumbati pärast kuivatamist gaasivarustusv rku. V avlitustamise protsessi käigus eraldatud H₂S ja CO₂ juhiti Clausi seadmetesse, kus H₂S muudeti kaheetapilise eksotermilise reaktsiooni käigus v avliks.

19. Esimese etapi käigus põletati umbes kolmandik H₂S kogusest ahjus, selle põletamise tulemusel saadi v aveldioksiid (SO₂). Saadud SO₂ reageeris juba ahjus osaliselt H₂S-iga, selle reaktsiooni tulemusel tekkisid elementaarv avel ja vesi. Selleks et oks deerumisprotsess kestaks ja reaktsioon kulgeks optimaalselt, juhiti kogumiskatla abil soojust auruna eemale. J relej anud H₂S reageeris katal ysi käigus SO₂-ga, andes tulemuseks elementaarv avli.

20. Teise etapi käigus saadakse t arendavalt v avlit kahe- või kolmekordse järjestikuse katal utilise reaktsiooni abil. Selle reaktsiooni tulemusel saadav gaas, mida nimetatakse „Clausi gaasiks“, sisaldab veel endiselt muu hulgas süsinikdioksiidi ja v avli hendite jälgi. Clausi gaas juhiti seejärel Clausi seadme järel paiknevatesse gaasipuhastusseadmetesse, kus eemaldati v avli hendid ning eralduv CO₂ juhiti korstna kaudu atmosf ari.

21. Seejärel nõudis ExxonMobil õigust saada tasuta eraldatavaid saastekvoote protsessiheite käitiseosa eest, tuues p hjuduseks asjaolu, et kõnealune CO₂ heide tulenes sellest, et kasutati toorainet, mis sisaldas süsinikku CO₂ kujul. Selle väite kohaselt ei olnud v avli tootmiseks kasutatud tooraine mitte H₂S eraldivõetuna, vaid happeline gaas. Kui seda gaasi ei oleks Clausi protsessi käigus kasutatud, ei oleks maagaasis sisalduvat süsinikdioksiidi atmosf ari juhitud. Lisaks sellele on CO₂ eraldamine selle protsessi käigus vajalik, et saada sellest gaasist puhast v avlit. Seejuures ei ole oluline, et CO₂ on tooraines algupäraselt olemas ega osale kirjeldatud keemilises reaktsioonis. Igal juhul ei oleks CO₂ heidet võimalik vältida ei kütuse vahetamise ega tõhusama tehnoloogia abil.

22. Lisaks sellele väidab ExxonMobil, et asjaolu, et tasuta saastekvoote eraldati soojusp hist võrdlusalust kohaldades käitises toodetud mõõdetava soojuse eest, mille näol oli tegemist Clausi protsessi iseloomustava keemilise reaktsiooni k rvalproduktiga, ei takista taotletud t arendavate saastekvootide eraldamist. Euroopa Kohus sedastas kohtuotsuses Borealis jt,⁶ et kuigi tootepõhise võrdlusaluse kohaselt saastekvootide eraldamine on prioriteetne kolme varuvariandi puhul, milleks on eraldamine soojuspõhise võrdlusaluse, kütusepõhise võrdlusaluse ja protsessiheite alusel, puudub nende kolme varuvariandi vahel hierarhia.

23. Viimasena märgib ExxonMobil, et põhikohtuasja näol on tegemist n idismenetlusega, mis võimaldab k sitleda küsimust saastekvootide tasuta eraldamise kohta Clausi protsessi raames tekkiva CO₂ heite eest, kuna seda protsessi kasutatakse ka ettevõtte k itatavates teistes käitistes.

24. Oma kaitseks osutas DEHSt esmalt, et v avli tootmise näol ei ole tegemist tegevusega, millega kaasneb saastekvootidega kauplemise kohustus. DEHSt esitas samuti varem esitamata v ite, et käitist tuleb käsitada „elektritootjana“, kui käitis on tootnud elektrienergiat ja m unud seda kolmandatele isikutele pärast 31. detsembrit 2004 ning kui käitis tegeleb üksnes TEHG lisa 1 2. osa punktides 1–4 osutatud põletamisega. DEHSt väitel taotles käitis elektrienergia tootjale ettenähtud saastekvootide eraldamist ning need ühikud eraldati, kusjuures ühikute arvu vähendati TEHG artikli 9 lõike 6 kohaselt, kohaldades elektritootjaid hõlmavat lineaarset koefitsienti. Saastekvootide tasuta eraldamine elektritootjatele oleks olnud võimalik vaid direktiivi 2003/87 artiklis 10a sätestatud tingimustel.

6 8. septembri 2016. aasta kohtuotsus (C-180/15, EU:C:2016:647).

25. Lisaks väljendab DEHSt uuesti seisukohta, mille kohaselt saastekvootide tasuta eraldamine protsessiheite käitiseosale ei ole lubatav ning lükkab tagasi ettevõtte ExxonMobil väite, mille kohaselt sellise heite tekkimine oli vältimatu. DEHSt väitel on olemas järjestatud hierarhia saastekvootide eraldamisel soojuspõhise võrdlusaluse, kütusepõhise võrdlusaluse ja protsessiheite alusel.

26. Seda arvesse võttes leiab Verwaltungsgericht Berlin (Berliini halduskohus) esiteks, et põhikohtuasja kohtuvaidluse lahendamine sõltub sellest, kas käitis tuleb kvalifitseerida elektritootjaks direktiivi 2003/87 artikli 3 punkti u sätete alusel. Kuigi kohtule tundub, et jaatav vastus sellele küsimusele tuleneb sätte sõnastusest, ei ole kohus veendunud selles, kas selline vastus ei anna sättele ulatust, mis läheb kaugemale selle direktiivi mõttest ja eesmärgist⁷.

27. Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib samuti, et käitise kvalifitseerimine elektritootjaks toob põhimõtteliselt kaasa selle, et talle tasuta saastekvootide eraldamine oli ebaseaduslik. See tuleneb asjaolust, et elektritootjatele on lubatud tasuta saastekvoote eraldada vaid direktiivi 2003/87 artikli 10a lõike 1 kolmandas lõigus ja lõikes 4 sätestatud tingimustel, mida ei saa kohaldada vaadeldavale heitele. Kohtul tekkis küsimus, kas seda piirangut on võimalik vältida, kui võtta aluseks otsuse 2011/278 artikli 3 punktis c määratletud „soojuspõhise võrdlusaluse käitiseosa“ mõiste, mille puhul sellist piirangut ei kohaldata.

28. Lõpuks tõstatatakse kohus küsimuse, kas Clausi protsessist tulenev heide annab võimaluse tasuta saastekvootide eraldamiseks „protsessiheite käitiseosale“ selle otsuse artikli 3 punkti h tähenduses. Kuivõrd protsessi käigus tekkiv soojus võib samuti anda võimaluse eraldada saastekvoote soojuspõhise võrdlusaluse põhjal, tekkis kohtul küsimus, kas üks nendest kahest võrdlusaluse tüübist võib olla teise suhtes prioriteetne.

29. Nendest kaalutlustest lähtudes otsustas Verwaltungsgericht Berlin (Berliini halduskohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas käitis, milles toodetakse toodet, mille tootmine ei kuulu direktiivi [2003/87] I lisa loetletud tegevusalade hulka (nagu käesoleval juhul väävlitootmine), ja mis ühtlasi tegutseb direktiivi [2003/87] I lisa kohaselt saastekvootidega kauplemise süsteemi kuuluval tegevusalal „[k]ütuste põletamine käitistes, mille summaarne nimisoojusvõimsus on üle 20 MW“, on elektritootja direktiivi [2003/87] artikli 3 punkti u tähenduses, kui selle käitise kõrvalrajatises toodetakse elektrit ka kõnealuse käitise jaoks ja (väike) osa toodetud elektrist suunatakse tasu eest avalikku elektrivõrku?

2. Kui esimesele küsimusele vastatakse jaatavalt:

Kas juhul, kui esimeses küsimuses kirjeldatud käitis on elektritootja direktiivi [2003/87] artikli 3 punkti u tähenduses, võib sellisele käitisele eraldada lubatud saastekvoote soojuse tootmise eest vastavalt komisjoni otsusele [2011/278] ka siis, kui soojuse tootmine vastab otsuse [2011/278] artikli 3 punktis c sätestatud tingimustele, kuid ei kuulu direktiivi [2003/87] artikli 10a lõike 1 kolmandas lõigus ning lõigetes 3 ja 4 loetletud tegevusalade hulka – heitgaaside põletamisest saadud soojus elektrienergia tootmiseks, kaugkütteks ja suure tõhususega koostootmiseks?

⁷ Vt käesoleva ettepaneku punkt 59 ja punktid 62–64.

3. Juhul kui saastekvootide eraldamine hageja käitises toodetud soojuse eest tuleb kahele esimesele eelotsuse küsimusele antud vastuse kohaselt kõne alla:

Kas CO₂ puhul, mis juhitakse atmosfääri seoses maagaasi (happelise gaasi kujul) töötlemisega nn Clausi protsessi käigus seeläbi, et maagaasis püsivalt sisalduv CO₂ eraldatakse gaasisegust, on tegemist sellise heitega, mis otsuse [2011/278] artikli 3 punkti h esimese lause tähenduses tekib artikli 3 punkti h alapunktis v nimetatud tegevuse tulemusel?

- a) Kas komisjoni otsuse [2011/278] artikli 3 punkti h esimese lause tähenduses võib tekkida CO₂ heide sellise tegevuse „tulemusel“, mille puhul tooraines püsivalt sisalduv CO₂ eraldatakse füüsikaliselt gaasisegust ja juhitakse atmosfääri, ilma et seejuures toimuva protsessi käigus tekiks täiendavalt süsinikdioksiidi? Või seab nimetatud säte igal juhul tingimuseks, et atmosfääri juhitud CO₂ tekib tegevuse tulemusel esimest korda?
- b) Kas otsuse [2011/278] artikli 3 punkti h alapunkti v tähenduses „kasutatakse“ süsinikku sisaldavat toorainet, kui nn Clausi protsessi käigus kasutatakse looduses esinevat maagaasi väävlitootmiseks ja seejuures juhitakse maagaasis püsivalt sisalduv CO₂ atmosfääri, ilma et maagaasis püsivalt sisalduv süsinikdioksiid osaleks protsessi käigus toimivas keemilises reaktsioonis? Või seab mõiste „kasutamine“ igal juhul tingimuseks, et süsinik osaleb toimivas keemilises reaktsioonis või on selle jaoks tingimata nõutav?

4. Juhul kui kolmandale küsimusele tuleb vastata jaatavalt:

Kui käitis, mis kuulub saastekvootidega kauplemise süsteemi, vastab nii tingimustele, mille kohaselt tuleb moodustada soojuspõhise võrdlusaluse käitiseosa, kui ka tingimustele, mille kohaselt tuleb moodustada protsessiheite käitiseosa, siis millise võrdlusaluse põhjal toimub tasuta saastekvootide eraldamine? Kas õigusel saada saastekvoote soojuspõhise võrdlusaluse põhjal on esimene õiguse ees saada saastekvoote protsessiheite alusel? Või on õigusel saada saastekvoote protsessiheite alusel, mille puhul on tegemist eriolukorraga, esimene soojuspõhise võrdlusaluse ja kütusepõhise võrdlusaluse ees?”

30. ExxonMobil, Saksamaa valitsus ning komisjon esitasid Euroopa Kohtule kirjalikud märkused ning olid esindatud kaebuse ärakuulamisel, mis toimus 14. novembril 2018.

IV. Analüüs

A. Sissejuhatavad kaalutlused

31. Käesoleva eelotsusetaotlusega palutakse Euroopa Kohtul eeskätt otsustada, kas ja vaadeldaval juhul mil määral on käitisel, nagu põhikohtuasjaga hõlmatav käitis, õigus saada tasuta saastekvoote direktiivi 2003/87 artikli 10a alusel. Minu analüüsi aluseks on kõnealuse käitise olukorda iseloomustavad järgmised asjakohased faktilised tegurid, mis on kokkuvõtlikult järgmised.

32. Eelotsuse taotluses esitatud teabe kohaselt⁸ seisnes kõnealune põhikohtuasjas käsitletava käitise tegevus eelkõige maardlast ammutatud maagaasis H₂S kujul sisalduva väevli eraldamises Clausi protsessi teel⁹. Protsess käivitati osa happelise gaasi põletamisega, mille tulemusel algas keemiline reaktsioon, mille käigus eralduvat soojust kasutati seejärel käitises ära. Kõrvalrajatistes tootis käitis elektrienergiat¹⁰. Kuigi see toodetud elektrienergia oli eeskätt käitise enda varustamiseks, edastas käitis pidevalt väikese koguse elektrienergiat tasu eest avalikku elektrivõrku. Selle võrku suunatud elektrienergia eesmärk oli tagada käitise pidev elektriga varustamine. Clausi protsessi käigus eraldus ühendist H₂S happelise gaasi koosseisus looduslikult olemasolev CO₂. See CO₂ juhiti pärast Clausi seadme ning puhastusseadmete – ja nagu ilmneb eelotsusetaotluse esitanud kohtu poolt Euroopa Kohtule edastatud toimikust ja Saksamaa valitsuse märkustest, eeldusel et kohus neid kontrollib – ka nende järel paiknevate järelepõletusseadmete läbimist atmosfääri. Clausi protsessi käigus ei tekkinud täiendavat süsinikdioksiidi.

33. Käitisele eraldati tasuta saastekvoodid, kuna ta oli kvalifitseeritud kõnealuse protsessi käigus mõõdetava soojuse genereerimise tõttu „soojuspõhise võrdlusaluse käitiseosaks“ otsuse 2011/278 artikli 3 punkti c tähenduses¹¹. Seevastu ei saanud käitis taotletud täiendavaid tasuta saastekvoote kui „protsessiheite käitiseosa“ otsuse 2011/278 artikli 3 punkti h tähenduses. ExxonMobil leiab sisuliselt, et soojuspõhise võrdlusaluse alusel arvatud eraldamine ei ole piisav selleks, et võtta arvesse happelise gaasi koostisse kuuluva CO₂ vältimatut heidet, mille eest käitis peab saastekvoodid tagastama¹².

34. Põhikohtuasjas käsitletav kaebus oli suunatud otsuse vastu, millega DEHSt jättis selle taotluse rahuldamata. Samas on DEHSt oma kaitseargumentide seas esitanud väiteid, mis tekitavad kahtlusi käitisele eraldatud tasuta saastekvootide õiguspärasuse suhtes.

35. Seda silmas pidades soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus esimese ja teise küsimusega teada saada, kas käitisele tuleks asjaolu tõttu, et ta on elektrienergiat müünud avalikku elektrivõrku, täielikult loobuda tasuta saastekvootide eraldamisest. Eitava vastuse korral esitab kohus Euroopa Kohtule kolmanda ja neljanda küsimuse, et olla suuteline otsustama, kas happelises gaasis looduslikult olemasoleva CO₂ heide võib olla aluseks protsessiheite käitiseosale tasuta saastekvootide eraldamiseks.

36. Euroopa Kohtule esitatud kirjalikest ja suulistest märkustest on ilmnenu, et nii põhikohtuasja lahendamine kui ka eelotsuse küsimustele antavate vastuste asjakohasus põhikohtuasja kohtuvaidluse lahendamiseks sõltuvad esmajoones sellest, kas direktiivi 2003/87 sätteid on sellele heitele kohaldatavad.

37. Sellega seoses väidab komisjon, keda selles punktis toetas kohtuistungil ExxonMobil, sisuliselt, et happelises gaasis looduslikult sisalduv CO₂ heide, mille kohta esitati täiendavate tasuta saastekvootide taotlus, ei kuulu selle direktiivi kohaldamisalasse. Seetõttu ei kohaldata selle heite suhtes deklareerimis- ega seirekohustust ja see ei ole saastekvootide tagastamise aluseks, kuivõrd tasuta

8 Eelotsusetaotluse esitanud kohus tõi välja nii ettevõtte ExxonMobil kui DEHSt selgitused Clausi protsessi kulgemise kohta (vt käesoleva otsuse punktid 15–20), käsitlemata sealjuures selle protsessi kõikide etappide faktilisi asjaolusid. Võttes arvesse asjaolu, et need selgitused langevad suures osas kokku, põhineb mu analüüs sellel asjaolude esitusel. Sama kehtib kõnealuse kohtu teostatud asjaolude kontrollimise kohta, kuna ainult see kohus on pädev hindama asjaomaseid faktilisi asjaolusid (vt eelkõige 6. märtsi 2018. aasta kohtuotsus SEGRO ja Horváth (C-52/16 ja C-113/16, EU:C:2018:157, punkt 98 ja seal viidatud kohtupraktika)).

9 Clausi seadmetesse juhitud happeline gaas sisaldas konkreetsemalt kaht ühendit, H₂S ja CO₂, mis eraldati enne väevlitustamise protsessi maagaasist, et seda oleks võimalik juhtida gaasivõrku. Clausi protsess võimaldas seega nii vabaneda ühendist H₂S, mille näol on tegemist korrodeeriva ja mürgise gaasiga, kui ka moodustada kaubandusliku väärtusega toode (puhas väävel).

10 Toimikus, mille eelotsusetaotluse esitanud kohus edastas Euroopa Kohtule, ettevõtte ExxonMobil esitatud suulistes märkustes ja Saksamaa valitsuse esitatud kirjalikes märkustes toodud teabe kohaselt kasutati osa Clausi protsessi käigus tekkivast soojusest selle elektrienergia tootmiseks.

11 Lisaks sellele eraldati käitisele tasuta saastekvoote kui „kütusepõhise võrdlusaluse käitiseosale“ otsuse 2011/278 artikli 3 punkti d tähenduses seoses selle protsessi käigus mittemõõdetava soojusenergia tootmisega muu tegevuse käigus kui väevli eraldamine Clausi protsessi teel.

12 Direktiivi 2003/87 artikli 12 lõike 3 kohaselt peab saastekvootidega kauplemiskohustusega hõlmatud käitise käitaja tagastama igal aastal eelnenud kalendriaasta koguheitele vastava hulga saastekvoote.

saastekvootide eraldamine selle heite eest on välistatud algusest peale. Seevastu Saksamaa valitsus leiab sisuliselt, et kuna happelist gaasi kasutati kütusena seoses kütise tegevusega, peaks kogu selles kütuses sisalduv CO₂, mis kütise tegevuse käigus vabaneb, olema hõlmatud saastekvootidega kauplemise süsteemi. Allpool esitatud põhjustel on minu silmis veenev viimane lähenemine.

B. Direktiivi 2003/87 sätete kohaldatavus happelises gaasis looduslikult sisalduva CO₂ heitele

38. Direktiivi 2003/87 artikli 2 lõike 1 järgi kohaldatakse direktiivi selle I lisas loetletud tegevusaladest tulenevate heitkoguste ja II lisas loetletud kasvuhoonegaaside, sealhulgas süsinikdioksiidi (CO₂) suhtes. Kõnealuse direktiivi I lisa punktis 6 on osutatud eelkõige tegevusele „kütuse põletamine kütistes, mille summaarne nimisoojusvõimsus on üle 20 MW“.

39. Vaadeldaval juhul saab kütisest pärinevas happelises gaasis sisalduva CO₂ heite hõlmata direktiivi 2003/87 kohaldamisalasse üksnes juhul, kui see heide tekib sellisest tegevusest. Seejuures on kindel, et kütise tegevusalade hulka ei kuulu ühtegi teist direktiivi I lisas loetletud tegevusala, kuivõrd loetelus ei ole nimetatud ei väävli eraldamist ega maagaasi töötlemist.

40. Direktiivi 2003/87 I lisa punktis 6 esinevat mõistet „kütuse põletamine“ tuleb käsitada kooskõlas sama direktiivi artikli 3 punktiga t. Selles sättes määratletakse „põletamine“ kui „mis tahes kütuste oksüdeerimine olenemata nimetatud protsessi käigus saadava soojuse, elektri- või mehaanilise energia kasutamise viisist ja muud otseselt seotud tegevused, sh heitgaaside puhastamine“.

41. Mulle tundub, et see määratlus hõlmab soojuse eraldumist põhjustavat H₂S oksüdatsioonireaktsiooni Clausi protsessi käigus. Samuti sisaldab see Clausi seadmetest väljuva gaasi järelpõletamise protsessi, milles osaleb happelises gaasis looduslikult sisalduv CO₂, nagu on väidetud eelotsusetaotluse esitanud kohtu poolt Euroopa Kohtule esitatud toimikus ja Saksamaa valitsuse märkustes.

42. Kuivõrd see CO₂ heide toimus protsessi käigus pärast Clausi seadmete ja – eeldusel, et nimetatud kohus seda asjaolu kontrollib – ka järelpõletusseadmete läbimist, tulenes see heide minu arvates põletamisest direktiivi 2003/87 I lisa punkti 6 tähenduses,¹³ mille puhul on arvesse võetud sama direktiivi artikli 3 punkti t sätteid.

43. Seda järeldust ei saa kahtluse alla seada *esiteks* asjaolu, et selliste protsesside käigus toodeti energiat vaid kõrvaltegevusena ja nende põhieesmärk oli eraldada happelises gaasis sisalduv väävel ja puhastada gaas enne atmosfääri juhtimist.

44. Sellega seoses, nagu ilmneb direktiivi 2009/29/EÜ¹⁴ vastuvõtmist ettevalmistavatest materjalidest, mille alusel lisati direktiivi 2003/87 artikli 3 punkt t, anti selle lisamisega mõistele „põlemine“ lai tähendus. See mõiste pidi hõlmama kõik kütuse oksüdeerimisprotsessid, sõltumata eesmärgist, st sõltumata sellest, kas protsessi abil toodeti energiat kolmandate isikute jaoks või osales see energia vaid konkreetse kütise tootmisprotsessis¹⁵.

¹³ On ilmne, et selles sättes osutatud võimsuslavi on ületatud.

¹⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiiv, millega muudetakse direktiivi [2003/87], et täiustada ja laiendada ühenduse kasvuhoonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteemi (ELT 2009, L 140, lk 63).

¹⁵ Vt komisjoni talituste töödokument – mis on lisatud ettepanekule, mis käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi, millega muudetakse direktiivi 2003/87/EÜ, et täiustada ja laiendada ühenduse kasvuhoonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteemi, mõjuhinnang, 23.1.2008, SEC(2007) 52 (edaspidi „mõjuanalüüs“), lk 17–23, 160 ja 161. Vt ka 23. jaanuari 2008. aasta ettepanek võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv millega muudetakse direktiivi [2003/87], et täiustada ja laiendada ühenduse kasvuhoonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteemi, KOM(2008) 16 lõplik (edaspidi „komisjoni ettepanek“), lk 4. Mõiste „põletamine“ lisamisega kodifitseeriti komisjoni tõlgendus, mis juba sisaldas 22. detsembri 2005. aasta teatise „Täiendavad juhised saastekvootide eraldamise kavade kohta ELi heitkogustega kauplemise süsteemi kauplemisperioodiks 2008–2012“, KOM(2005) 703 lõplik, punktid 34–36 ja lisa 8. Vt selle kohta ka 28. juuli 2016. aasta kohtuotsus Vattenfall Europe Generation (C-457/15, EU:C:2016:613, punkt 37).

45. Direktiivi 2003/87 I lisa punktis 3 omistatakse kõnealusele mõistele lai tähendus, täpsustades, et üksused, kus toimub põletamistegevus, võivad eelkõige olla „igat tüüpi katlad, põletid, turbiinid, soojendid, sulatusahjud, jäätmepõletusahjud, särdamisahjud, ahjud, kuivatid, mootorid, kütuseelemendid, keemilise silmuspõletamise seadmed, pilupõletid ning termilise või katalüütilise järelpõletamise seadmed“. Nendest seadmetest mõningate, eeskätt pilupõletite ja järelpõletamise seadmete eesmärk ei ole energiatootmine¹⁶.

46. Teiseks, kõnealust heidet ei saa jätta välja selle direktiivi kohaldamisalast põhjendusel, et atmosfääri juhitud CO₂, mida happeline gaas sisaldas juba ammutamisest alates, ei tekkinud käitise tegevusest tingitud oksüdatsioonireaktsiooni tulemusel¹⁷.

47. Seejuures ei piirata direktiivi 2003/87 artikli 3 punktiga t mõistet „põletamine“ oksüdatsioonireaktsioonidega, mille käigus tekib selle direktiivi II lisas loetletud kasvuhoonegaas. Selle sätte sõnastuse kohaselt piisab sellest, kui oksüdeerub mõni kütuse koostisse kuuluv koostisosa. Samuti ei ole direktiivi artikli 2 lõike 1 kohaselt direktiivi kohaldamine piiratud tingimusega, et eralduv CO₂ peab tulenema I lisas osutatud tegevusest. Üksnes selle kasvuhoonegaasi *heide* ja mitte gaas ise peab tekkima sellisest tegevusest¹⁸.

48. Saksamaa valitsus on rõhutanud, et selline tõlgendus tuleneb komisjoni määruse (EL) nr 601/2012 (Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi [2003/87] kohase kasvuhoonegaaside heite seire ja aruandluse kohta)¹⁹ artikli 48 lõikest 1. Selle sätte kohaselt tuleb „oma CO₂“, mis on sama määruse artikli 3 punktis 40 määratletud kui „kütuses olev CO₂“, lisada vastava kütuse heitekoefitsiendile. Kõnealuse määruse artikli 48 lõikes 1 osutatakse muu hulgas maagaasis sisalduvale CO₂-le.

49. Seda silmas pidades märgib komisjon dokumendis pealkirjaga „Frequently Asked Questions Regarding Monitoring and Reporting in the EU ETS“,²⁰ et maagaasi töötlemisega seotud CO₂ heite suhtes kehtivad kohustused, mis tulenevad saastekvootidega kauplemise süsteemist, kuna heite käigus eralduv CO₂ on protsessi teatud etapil osalenud põletamisprotsessis. Seega kehtib selle heitkoguse kui oma CO₂ heite suhtes deklareerimis- ja seirekohustus määruse nr 601/2012 artikli 48 alusel. Näitena osutab komisjon Clausi seadmetele²¹. Kuigi tegemist ei ole siduva dokumendiga, on selles esitatud juhised minu arvates sellised taustategurid, mis aitavad tuua selgust direktiivi 2003/87 ja määruse nr 601/2012 tõlgendamisel²².

16 Vt komisjoni dokument „Guidance on interpretation of Annex I of the EU ETS Directive (excl. aviation activities)“ (Eli HKS I lisa tõlgendamise suunised, v.a lennutegevuses), 18. märts 2010, https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/ets/docs/guidance_interpretation_en.pdf, lk 8 ja 9.

17 Ühtlasi meenutan, et Clausi protsessi käigus eralduv soojus tekkis keemilise reaktsiooni käigus, mis ei ole CO₂ allikas. Happelise gaasi koosseisu olev CO₂ üksnes vabanes selle protsessi käigus. Kui see heide peaks jäetama selle direktiivi kohaldamisalast välja seetõttu, et eralduv CO₂ kuulus looduslikult happelise gaasi koostisse, tuleks ta välja ka seetõttu, et kõnealuse protsessi käigus eraldus soojus, mida kasutati ära käitises.

18 Juhin tähelepanu sellele, et kui direktiivi 2003/87 artikli 2 lõikes 1 on teatud keeleversioonides, nagu prantsuse ja hispaania keeles kasutatud terminit „tuleneb tegevusest“ (resultant des activités) või samalaadseid väljendeid, siis teistes, nagu inglise, taani ja hollandi keeleversioonides on kasutatud väljendit, mis vastab terminile „pärib tegevusest“ (provenant des activités). Tõlgendust, mille kohaselt direktiivi 2003/87 tuleb kohaldada gaasilises kütuses looduslikult sisalduva CO₂ heite suhtes, kinnitab lisaks asjaolule, et see on kooskõlas kõikide keeleversioonidega, ka selle direktiivi eesmärk. Direktiivi artikli 1 kohaselt on selle eesmärk „vähendada tulemuslikult ja majanduslikult tõhusalt kasvuhoonegaaside heitkoguseid“. Direktiivi põhjenduses 8 on rõhutatud vajadust võtta arvesse tööstustegevusest tulenevat heitkoguste vähendamise võimalust. Sel eesmärgil tuleks, nagu märkis ka Saksamaa valitsus, innustada madala CO₂sisaldusega kütuste kasutamist, kuna see aitab vähendada CO₂ heidet. Asjaolu, millele osutas kohtuistungil ettevõtte ExxonMobil, st et alati ei ole võimalik kohe pärast eraldamist määrata kindlaks happelise gaasi koostist, ei saa seda põhimõtet kahtluse alla seada.

19 21. juuni 2012. aasta määrus (ELT 2012, L 181, lk 30). Gaasitöötlemistehastes toimuvatest põlemisprotsessidest tuleneva heite seiremeetodite kohta vt määruse nr 601/2012 IV lisa punkti 1 alapunkti B kolmas lõik.

20 Selle dokumendi 16. detsembri 2013. aasta versioon on kättesaadav järgmisel veebiaadressil: https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/ets/monitoring/docs/faq_mmr_en.pdf (vt lk 14).

21 Komisjon täpsustab: „[T]he H₂S enriched gas flow may still contain a significant concentration of CO₂. If this gas flow is also fed into a combustion unit (e.g. CLAUUS unit), this CO₂ needs to be monitored and reported as well“ (H₂S sisalduvas gaasivoolus võib endiselt olla suur CO₂ kontsentratsioon. Kui see gaas suunatakse ka põletusseadmesse (nt CLAUUSI seadmed), on nõutav selle CO₂ seire ja aruandlus).

22 Vt analoogia alusel 18. jaanuari 2018. aasta kohtuotsus INEOS (C-58/17, EU:C:2018:19, punkt 41).

50. Neid kaalutlusi silmas pidades leian, et põhikohtuasjas käsitletav happelises gaasis looduslikult sisalduv CO₂ heide, mis tekib Clausi protsessi käigus, tuleneb „kütuse põletamise“ tegevusest direktiivi 2003/87 I lisa punkti 6 tähenduses, võttes arvesse sama direktiivi artikli 3 punkti t sätteid. Ühtlasi kuulub see heide selle direktiivi kohaldamisalasse, vastavalt direktiivi artikli 2 lõikes 1 sätestatud piirangule.

C. „Elektritootja“ mõiste (esimene küsimus)

51. Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas käitise näol on tegemist „elektritootjaga“ direktiivi 2003/87 artikli 3 punkti u tähenduses, kui ta on tootnud elektrienergiat tegevuse „kütuse põletamine võimsusega üle 20 [megavati (MW)]“ käigus sama direktiivi I lisa punkti 6 tähenduses. Konkreetsemalt küsib kohus, kas sellise olukorraga on tegemist sellistel tingimustel, mille puhul, esiteks, käitis tegeleb samal ajal sellise toote valmistamisega, mis ei ole seotud ühegi teise selles lisas loetletud tegevusega, ja teiseks, toodetud elektrienergiat kasutati käitise oma vajadusteks, vaid väike osa sellest elektrienergiast suunati tasu eest avalikku elektrivõrku, millega käitis oli tehnilistel põhjustel pidevalt ühendatud.

52. Olles analüüsinud direktiivi 2003/87 artikli 3 punkti u teksti ja eesmärke ning selle direktiivi üldist ülesehitust ja selle sätte vastuvõtmise protsessi,²³ teen ma Euroopa Kohtule ettepaneku vastata sellele küsimusele jaatavalt.

1. Sõnasõnaline tõlgendamine

53. Direktiivi 2003/87 artikli 3 punkti u kohaselt eeldab „elektritootja“ staatus esiteks, et tegemist on käitisega, mis „1. jaanuaril 2005 või pärast seda on tootnud elektrienergiat müügiks kolmandatele isikutele“. Teiseks eeldab see staatus, et selles käitises „ei tegeleta ühegi teise I lisas loetletud tegevusalaga peale „kütuse põletamise““.

54. Sõnasõnalise tõlgendamise korral võib eeldada, et direktiivi 2003/87 artikli 3 punktis u sätestatud teine kriteerium on esimeses küsimuses käsitletud olukorra puhul täidetud; see küsimus hõlmab käitist, mis tegeleb lisaks põletamisele üksnes sellise tegevusega, mis ei ole loetletud kõnealuse direktiivi I lisas.

55. Nagu on rõhutanud Saksamaa valitsus, vastab see sellisele tõlgendusele, mida kasutatakse komisjoni avaldatud dokumendis pealkirjaga „Guidance paper to identify electricity generators“ (edaspidi „Suunised elektritootjate määratlemiseks“)²⁴. Selles dokumendis märgitakse, et käitis, kes tegeleb lisaks põletamisele täiendavalt tegevusega, mis ei ole lisas loetletud, vastab sellele kriteeriumile. Sama kehtib juhul, kui elektrienergiat toodetakse käitise enda tarbeks, selleks et võimaldada eespool nimetatud tegevust. Kuigi tegemist ei ole siduva dokumendiga, annab see juhiseid selleks, et selgitada mõiste „elektritootja“ tähendust direktiivi 2003/87 ja otsuse 2011/278 üldist suunitlust silmas pidades.²⁵

²³ Euroopa Liidu õiguse tõlgendamisel arvessevõetavate tegurite kohta vt eeskätt 10. detsembri 2018. aasta kohtuotsus Wightman jt (C-621/18, EU:C:2018:999, punkt 47 ja seal viidatud kohtupraktika).

²⁴ See 18. märtsi 2010. aasta dokument on kättesaadav järgmisel veebiaadressil:
https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/ets/docs/guidance_electricity_generators_en.pdf (vt lk 4, punktid 8 ja 9).

²⁵ Vt analoogia alusel 18. jaanuari 2018. aasta kohtuotsus INEOS (C-58/17, EU:C:2018:19, punkt 41). Dokumendi „Suunised elektritootjate määratlemiseks“ ja teiste kauplemissperioodi 2013–2020 hõlmavate dokumentide staatuse kohta vt eelkõige komisjoni dokument „Guidance document n° 1 on the harmonized free allocation methodology for the EU-ETS post 2012“ (juhenddokument nr 1 Euroopa Liidus pärast 2012. aastat tasuta vahendite eraldamise ühtlustatud meetodika kohta), 14. aprill 2011, https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/ets/allowances/docs/gd1_general_guidance_en.pdf, lk 3 ja 4.

56. Seoses esimese kriteeriumiga, mis on sätestatud selle direktiivi artikli 3 punktis u, tuleb märkida, et väljend „müügiks kolmandatele isikutele“ võib, nagu märkis ExxonMobil, jätta mulje, et elektrienergia ei pea lihtsalt olema *müüdnud kolmandatele isikutele*, vaid olema *toodetud selliseks müügiks*. Seega, sõltumata sellest, kuidas seda punkti tõlgendada, ei näita miski selle sätte sõnastuses, et müük kolmandatele isikutele peab olema elektrienergia tootmise ainus või vähemalt peamine eesmärk. Järelikult on selle sõnastuse alusel, nagu seda väidavad Saksamaa valitsus ja komisjon, see kriteerium täidetud, kui – nagu vaadeldaval juhul – teatud käitis toodab elektrienergiat oma tarbeks, kavatsedes suunata tasu eest teatud osa, olgu või väga väikese osa elektrivõrku.

57. Selline arusaam tuleneb samuti suunistest elektritootjate määratlemiseks, milles on märgitud, et direktiivi 2003/87 artikli 3 punktis u ei ole sätestatud mingit müügi läviväärtust, mille ületamisel käitist võib käsitada elektritootjana. Selle dokumendi kohaselt ei ole selline määratlus allutatud tingimusele, et elektrienergia peab olema toodetud selleks, et müüa seda kolmandatele isikutele²⁶.

58. Lisan veel, et see säte ei hõlma mingeid nõudmisi seoses sellisel viisil toodetud elektrienergia tootmise ja müügi pidevusega. Sellega kehtestatakse selge eeskiri, mille kohaselt elektritootjana käsitatakse käitist, kus mingil hetkel pärast 1. jaanuari 2005 on toodetud elektrienergiat müügiks kolmandatele isikutele, sõltumata müüdnud elektrienergia ja käitise enda vajadusteks kasutatava elektrienergia vahekorra muutumisest aja jooksul.

59. Järelikult tuleb direktiivi 2003/87 artikli 3 punkti u sõnasõnalise tõlgenduse kohaselt sellist käitist, nagu põhikohtuasjas, käsitada elektritootjana. Samas küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus, kas selline tõlgendus, nagu väidab ExxonMobil, ei laienda elektritootjate ringi suuremale käitiste arvule, kui oli seadusandja kavatsus. Sellisel juhul läheks see tõlgendus kaugemale, kui see on vajalik kõnealuse sättega seatud eesmärgi täitmiseks.

2. Teleoloogiline ja kontekstipõhine tõlgendamine

60. Nagu ilmneb eeskätt direktiivi 2003/87 artikli 10a lõikest 3, toob käitise liigitamine elektritootjaks kaasa kohustuse kohaldada kõikide tema saastekvootide suhtes enampakkumise põhimõtet²⁷. Elektritootjatele võib tasuta saastekvootide eraldada vaid piiratud juhtudel, mille täpsemat määratlemist käsitleb teine eelotsuse küsimus²⁸.

61. Sellega seoses rõhutab ExxonMobil õigustatult, et direktiivi 2009/29 põhjendusest 19, millega viidi sisse direktiivi 2003/87 artikli 3 punkt u ja artikkel 10a, ilmneb, et see tasuta eraldamise piirang kehtestati vastusena „elektrienergia sektori“ käitiste puhul täheldatud kalduvusele kanda saastekvootide hankimisega seotud kulud edasi elektrienergia hinda. Lisaks sellele kandsid need käitised „alternatiivkuluna“ hindadesse üle ka tasuta saastekvootide majandusliku väärtuse, teenides sel viisil „erakorralist tulu“²⁹.

26 Suunised elektritootjate määratlemiseks, lk 4, punkt 10.

27 Vt direktiivi 2009/29 põhjendus 19.

28 Vt käesoleva ettepaneku punktid 88–98. Lisaks sellele arvutatakse elektritootjatele tasuta eraldatavate saastekvootide aastane kogus erinevalt teiste käitiste omast (vt otsuse 2011/278 artikli 10 lõige 9). Vt sellega seoses 28. aprilli 2016. aasta kohtuotsus Borealis Polyolefine jt (C-191/14, C-192/14, C-295/14, C-389/14 ja C-391/14–C-393/14, EU:C:2016:311, punkt 71).

29 Vt komisjoni ettepanek, lk 9. Vt ka 17. oktoobri 2013. aasta kohtuotsus Iberdrola (C-566/11, C-567/11, C-580/11, C-591/11, C-620/11 ja C-640/11, EU:C:2013:660, punktid 33–36 ja 40).

62. Ettevõtte ExxonMobil väitel tuleb käitise liigitamist elektritootjaks seetõttu hinnata selle alusel, kui suur on tema suutlikkus koguda CO₂ kulud kokku oma klientidelt. Põhikohtuasjas käsitletaval käitisel selline võimekus puudub. Samalaadsetest kaalutlustest lähtudes kaldub eelotsusetaotluse esitanud kohus järeldama, et seadusandja pidas nende sätete lisamisega silmas üksnes käitisi, mis kuuluvad „klassikalisse elektrienergia sektorisse“,³⁰ kelle hulka põhikohtuasjas käsitletav käitis ei kuulu.

63. Seda silmas pidades kaldub see kohus nõustuma ettevõtte ExxonMobil seisukohaga, mille kohaselt direktiivi 2003/87 artikli 3 punktis u nimetatud *teise kriteeriumiga* nähakse ette, et käitis ei saa tegelda mitte ühegi muu tegevusega – sõltumata sellest, kas see on loetletud selle direktiivi I lisas või mitte – peale põletamise³¹. „Elektritootja“ mõiste ei hõlma käitisi, kes tegelevad lisaks põletamisele veel mõne tegevusega, mida kõnealuses lisas ei ole loetletud, nagu vaadeldaval juhul väävlil eraldamine.

64. Lisaks sellele väljendab eelotsusetaotluse esitanud kohus kahtlusi, kas – nagu väitis ExxonMobil – kõnealuse sätte *esimene kriteerium* eeldab, et toodetud elekter on „peamiselt“ ette nähtud müügiks kolmandatele isikutele. Vaadeldaval juhul ei ole tegemist sellise olukorraga, kuna elektrienergiat toodeti käitise omatarbeks ja väike kogus elektrienergiat suunati avalikku elektrivõrku üksnes tehnilistel põhjustel.

65. ExxonMobil täpsustas sellega seoses, et selle võrku suunamise eesmärk oli sünkroniseerida oma tarbeks kasutatava ja võrgust pärineva elektri sagedust ja voolupinget. Sellise sünkroniseerimise puudumisel oleks üleminekul autonoomselt toimimiselt võrgupõhisele toimimisele, mis on vajalik käitise pideva elektrivooluga varustamise tagamiseks, võinud tekkida kahju põhjustavad sageduse ja voolupinge kõikumised. Eelotsusetaotlusele lisatud elektrienergia bilanss annab tunnistust kolmandatele isikutele müüdava elektrienergia tähtsusetust kogusest.

66. Minu arvates võib väidet, mille kohaselt käitised, kes on müünud kolmandatele isikutele osa toodetud elektrienergiast, mis on põhiliselt ette nähtud direktiivi 2003/87 I lisas mitteloetletud tegevuse vajaduseks, ei ole alati suutelised edasi suunama olulist osa tagastamiskohustusega hõlmatud saastekvootide kuludest neile kolmandatele isikutele, lugeda põhjendatuks. Mulle tundub, et see võimalus sõltub, vähemalt osaliselt, kolmandatele isikutele müüdud elektrienergia proportsioonist võrreldes kogu käitises toodetud elektrienergia ja soojusega. Ei saa välistada, et mõned neist käitistest, arvestades kolmandatele isikutele müüdava elektrienergia tähtsusetut osa võrreldes kogu nende elektrienergia ja soojuse toodanguga ning eriti juhul, kui kolmandatele isikutele elektrienergia tarnimise on seotud tehniliste põhjustega,³² ei ole suutnud edasi suunata müügihindadesse olulist osa nende tegevusega seotud CO₂ kuludest.

67. Samas ei saa allpool esitatud põhjustel nende kaalutlustega põhjendada tõlgendust, mis läheb lahku direktiivi 2003/87 artikli 3 punkti u sätete mõttest.

68. *Esiteks*, nagu on rõhutanud komisjon, tuleb seda sätet tõlgendada lähtuvalt direktiivi 2003/87 üldisest ülesehitusest ja eesmärgist, eeskätt saastekvootide tasuta eraldamise kavast, mis on sätestatud direktiivi artiklis 10a.

30 Eelotsusetaotluse esitanud kohus osutab otsuse 2011/278 põhjendusele 31, milles on nimetatud „energeetikasektori“ võimalust „süsinikdioksiidiga seotud suurenenud kulud edasi suunata“.

31 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et direktiivi 2003/87 artikli 3 punkti u Saksa õigusesse üle võtnud sätte sõnastus lähtub sellisest tõlgendusest (vt käesoleva ettepaneku punkt 9).

32 Põhikohtuasjas käsitletavas olukorras ei ole tehniliste põhjustega seotud loomulikult mitte elektrienergia tarnimine tasu eest, vaid ühendus avaliku elektrivõrguga. Mitte mingid tehnilised põhjused ei oleks takistanud käitisel kõnealust väikest elektrienergia kogust elektrivõrku tasuta edastamast. Samas tuleb käitise liigitamist elektritootjaks hinnata lähtuvalt kolmandatele isikutele müüdava elektrienergia tootmisest pärast 1. jaanuari 2005, seega mitu aastat enne direktiivi 2009/29 vastuvõtmist. Asjasse puutuvad käitised ei saanud seega ette näha selle direktiivi vastuvõtmist ega loobuda kolmandatele isikutele tarnitava elektrienergia eest tasu võtmast, kui nad oleksid pidanud seda endale kasulikuks, et saada suurem hulk tasuta saastekvooti.

69. Sellega seoses märgin ma esiteks, et see kava moodustab erandi kvootide enampakkumise teel eraldamise põhimõttest,³³ mille kohta seadusandja arvab, et see on „lihtsaim ning seda peetakse üldiselt majanduslikult kõige tõhusamaks“,³⁴ pidades silmas direktiivi 2003/87 artiklis 1 sätestatud eesmärki „vähendada tulemuslikult ja majanduslikult tõhusalt kasvuhoonegaaside heitkoguseid“. Sellise erandi näol on tegemist vaid ajutise lahendusega, mille eesmärk on vältida ettevõtete konkurentsivõime vähenemist kuni saastekvootide täieliku enampakkumise põhimõtte rakendamiseni³⁵. Seetõttu on alates 2013. aastast tasuta eraldatud saastekvootide arv igal aastal vähenenud, algse eesmärgiga need kaotada 2027. aastal³⁶. Samal ajal selle protsessiga aitavad kõik saastekvootide tasuta eraldamise piirangud kaasa ka seadusandja kavandatud kvootide täieliku enampakkumise põhimõtte järkjärgulises ellurakendamisele. Komisjon väitis, et see kaalutus toetab saastekvootide tasuta eraldamist piiravate sätete, sealhulgas selle direktiivi artikli 3 punkti u sätete laia tõlgendamist seoses „elektritootja“ määratlemisega.

70. Teiseks, elektritootjate ringi piiritlemine on direktiivi 2003/87 artikli 10a sätteid silmas pidades eriti oluline selliste tasuta saastekvootide väljaarvutamiseks, mida eraldatakse lisaks elektritootjatest käitistele ka nendele käitistele, kes elektritootjate hulka ei kuulu (keda nimetatakse lihtsuse huvides „tööstuskäitisteks“³⁷). Nagu rõhutas Saksamaa valitsus, mõjutab see piiritlemine seda, kuidas komisjon arvutab välja sektoriülese paranduskoefitsiendi, mille kohaldamisel aastase tasuta eraldatava esialgse saastekvootide koguse suhtes määratakse kindlaks iga tööstuskäitise aastane lõplik kvootide arv, mis sellele käitisele eraldatakse³⁸. See tähelepanek rõhutab vajadust selgete eeskirjade järele, mis võivad määratleda piisava kindluse ja prognoositavusega käitised, mis vastavad direktiivi 2003/87 artikli 3 punktis u toodud määratlusele.

71. Kuid nagu väidab komisjon, oleks elektritootjaks liigitamise sõltuvusse seadmine muu tegevuse puudumisest peale elektritootmise või kriteeriumist, mille kohaselt elektrienergia kolmandatele isikutele müümise näol peab tegemist olema elektritootmise „põhieesmärgiga“, muutnud seisundi kontrollimise ebakindlaks. Eeskätt, nagu märkis ka Saksamaa valitsus, tekitaks selline lähenemine ebaselgust, kuna puuduvad seadusandja sätestatud eelnevalt kindlaksmääratud läviväärtused, mis võimaldaksid eristada elektritootmist kui põhieesmärki või lisaeesmärki ja sel viisil kindlaks teha käitised, kes kuuluvad „klassikalisse“ elektrienergia sektorisse³⁹.

72. Teiseks, direktiivi 2003/87 artikli 3 punkti u sõnasõnaline tõlgendamine ei mõjuta vastavust esmasele õigusele ja eeskätt üldise võrdse kohtlemise põhimõttele⁴⁰.

33 Vt direktiivi 2003/87 artikli 10 lõige 1.

34 Vt direktiivi 2009/29 põhjendus 15.

35 Vt 12. aprilli 2018. aasta kohtuotsus PPC Power (C-302/17, EU:C:2018:245, punkt 20 ja seal viidatud kohtupraktika).

36 Direktiivi 2003/87 artikli 10a lõige 11. Kõigi tasuta saastekvootide eraldamise lõpetamine 2027. aastaks on aga kahtluse alla seadud muudatustega, mis direktiivi 2003/87 artiklitesse 10a ja 10b tehti direktiivi (EL) 2018/410 artikli 1 punkti 14 alapunktiga k ja punktiga 15.

37 Vt 28. aprilli 2016. aasta kohtuotsus Borealis Polyolefine jt (C-191/14, C-192/14, C-295/14, C-389/14 ja C-391/14–C-393/14, EU:C:2016:311, punkt 70).

38 Vt direktiivi 2003/87 artikli 10a lõige 5 ja otsuse 2011/278 artikli 10 lõike 9 esimene taane. Selle otsuse artikli 15 lõike 3 kohaselt leitakse sektoriülene paranduskoefitsient, võrreldes ühelt poolt tööstuskäitistele kogu liidus eraldatud saastekvootide esialgset koguarvu ja teiselt poolt maksimaalset aastast tasuta saastekvootide arvu, mida on sellistele käitistele võimalik eraldada direktiivi 2003/87 artikli 10a lõike 5 kohaste arvutuste kohaselt. Seda mehhanismi kirjeldati 28. aprilli 2016. aasta kohtuotsuses Borealis Polyolefine jt (C-191/14, C-192/14, C-295/14, C-389/14 ja C-391/14–C-393/14, EU:C:2016:311, punkt 60 jj).

39 Seda järeldust ei muuda ettepanek, mis on esitatud suunistes elektritootjate määratlemiseks (lk 5, punkt 11), mille kohaselt selleks, et vältida liiga kulukaid ja keerulisi uurimisi, peab liikmesriik eeldama, et elektrienergia müüki ei toimunud, kui aasta lõikes asjaomase käitise üldine elektritarbimine on suurem kui elektrienergia kogutoodang samal aastal. See ettepanek, mis ei ole vähemalt siduv, on suunatud sellele, et kehtestada presumptsioon, mis tuleb ümber lükata juhul, kui selgitatakse välja, et käitis müüs elektrienergiat kolmandatele isikutele.

40 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tuleb liidu õigusakti tõlgendada võimaluste piires viisil, mis ei sea selle kehtivust kahtluse alla ning on kooskõlas kogu esmase õigusega. Vt eelkõige 10. septembri 1996. aasta kohtuotsus komisjon vs. Saksamaa (C-61/94, EU:C:1996:313, punkt 52), 16. septembri 2010. aasta kohtuotsus Chatzi (C-149/10, EU:C:2010:534, punkt 43) ja 15. veebruari 2016. aasta kohtuotsus N, C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, punkt 48).

73. Eelotsusetaotluse esitanud kohus ja ExxonMobil on sellega seoses väitnud, et selline tõlgendus toob kaasa erineva kohtlemise ühelt poolt selliste käitiste, mille tegevusvaldkondade hulka kuuluvad põletamine ja veel mõni selle direktiivi I lisas loetletud tegevusala, ja teiselt poolt selliste käitiste vahel, kes tegelevad lisaks põletamisele veel mõne tegevusalaga, mida kõnealusel lisas ei ole loetletud. Minu arvates ei kujuta selline erinev kohtlemine endast diskrimineerimist, vastupidi sellele, mida väidab ExxonMobil.

74. Need kaks käitiste kategooriat ei ole minu arvates saastekvootidega kauplemise kohaldatavust reguleerivate põhimõtete alusel objektiivselt võrreldavas olukorras. Nagu komisjon märkis, hõlmab see süsteem teise kategooriasse kuuluvaid käitisi üksnes seoses põletamisega seotud tegevusvaldkonnast tuleneva heitega. Seevastu esimesse kategooriasse kuuluvate käitiste puhul hõlmab süsteem kõiki nende heitkoguseid, sõltumata sellest, kas need tulenevad põletamisega seotud tegevusest või mitte.

75. Sellega seoses nähtub direktiivi 2009/29 ettevalmistavatest materjalidest, et direktiivi 2003/87 I lissasse muu tegevuse peale „kütuse põletamise“ lisamise eesmärk oli hõlmata direktiivi kohaldamisalasse ka teatud heitkogused, nn „protsessiheite“, mis ei tulene isegi laias tähenduses määratletud „põletamise“ protsessist, vaid teatud tööstuslikest protsessidest⁴¹. Seadusandja on kinnitanud lisas loetletud spetsiifilised tegevusalad, võttes arvesse nendega kaasnevate protsessi käigus tekkivate heitkoguste olulisust⁴².

76. Igal juhul, isegi kui eeldada, et sellise käitise olukord, mida käsitletakse põhikohtuasjas, on objektiivselt sarnane sellise käitise olukorraga, mille tegevusvaldkondade hulka kuulub lisaks põletamisele ka direktiivi 2003/87 I lisas loetletud tegevusvaldkond,⁴³ tundub selliste käitiste erinev kohtlemine mulle põhjendatuna.

77. Nagu Euroopa Kohus on juba sedastanud,⁴⁴ on seadusandjal saastekvootidega kauplemise „keeruka süsteemi“ loomiseks ja ümberkorraldamiseks lai kaalutusõigus, mis hõlmab selle süsteemiga seotud poliitilisi, majanduslikke ja sotsiaalseid valikuid ning keerulisi arvamusi ja hinnanguid. Sel juhul võib ta kasutada astmelist lähenemist ja toimida eelkõige vastavalt omandatud kogemusele. Nagu nähtub kohtuotsusest Arcelor Atlantique et Lorraine jt,⁴⁵ peaks see valik siiski põhinema objektiivsetel ja taotletava eesmärgi saavutamiseks asjakohastel kriteeriumidel ning selle tulemused ei tohi olla ilmselgelt vähem asjakohased kui need, mis tulenevad muudest samuti asjakohastest meetmetest.

78. Elektritootjatele tasuta saastekvootide eraldamise piirangu puhul kasutatakse nimelt järkjärgulist lähenemisviisi, mille eesmärk on rakendada järk-järgult ellu kõikide tasuta saastekvootide enampakkumisele suunamise süsteem. Seda silmas pidades on seadusandja otsustanud, et elektrienergia tootjate suhtes tuleks kohaldada alates 2013. aastast täieliku enampakkumise põhimõtet,

41 Vt komisjoni ettepanek, lk 4, ja mõjuhinnang, lk 18–23 ning lk 160 ja 161). Vt ka komisjoni dokument „Guidance on interpretation of Annex I of the EU ETS Directive (excl. aviation activities)“ (ELi HKS I lisa tõlgendamise suunised, v.a lennutegevuses), 18. märts 2010, https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/ets/docs/guidance_interpretation_en.pdf, lk 11.

42 Vt mõjuanalüüs, lk 21 ning lk 35 ja 36. Seadusandja ei ole pidanud vajalikuks määratleda mõistet „protsessiheite“ direktiivis 2003/87, kuna seda direktiivi kohaldatakse kõikide CO₂ heitkoguste suhtes, mis on seotud I lisas loetletud tegevusaladega ja mis on tekkinud põlemisprotsesside käigus või muudes tööstuslikes protsessides. See mõiste on seevastu määratletud määruse nr 601/2012 artikli 3 punktis 30 kui „kasvuhoonegaaside heide, välja arvatud põlemisel tekkiv heide, mis tekib tahtlike ja tahtmatute reaktsioonide tagajärjel ainete vahel või nende muundumisel [...]“. Et vältida segadust selles küsimuses, märgin, et terminid „protsessiheite“ määruse nr 601/2012 artikli 3 punkti 30 tähenduses ja „protsessiheite käitiseosa“ otsuse nr 2011/278 artikli 3 punkti h tähenduses on üksnes osaliselt kattuvad. „Protsessiheite“ on suure osas hõlmatud otsuse I lisas osutatud toodete võrdlusalustega, mida kohaldatakse artikli 3 punktis b määratletud „tootepõhise võrdlusaluse käitiseosade“ suhtes.

43 Seega, konkreetselt ei mõjuta minu analüüs küsimust sellest, kas oma CO₂ põletamisest tulenev heide, mis on kõne all põhikohtuasjas, võib kujutada endast „protsessiheidet“ määruse nr 601/2012 artikli 3 punkti 30 tähenduses, ja olla otsuse 2011/278 artikli 3 punkti h kohaselt seostatav „protsessiheite käitiseosaga“. Need küsimused on seotud kolmanda ja neljanda eelotsuse küsimusega, millele käesolev ettepanek ei keskendu.

44 16. detsembri 2008. aasta kohtuotsused Arcelor Atlantique et Lorraine jt (C-127/07, EU:C:2008:728, punktid 57, 60 ja 61) ning 21. juuni 2018. aasta kohtuotsus Poola vs. parlament ja nõukogu (C-5/16, EU:C:2018:483, punktid 112 ja 125).

45 16. detsembri 2008. aasta kohtuotsus (C-127/07, EU:C:2008:728, punktid 58, 59 ja 63).

pidades silmas objektiivset asjaolu, et oma tegevusega seotud CO₂ kulud saab tavaliselt üle kanda elektrihindadesse. Lisaks sellele pidas seadusandja vajalikuks piiritleda elektritootjate ringi selgelt määratletud kriteeriumide alusel, võttes eelkõige arvesse selle piiritlemise struktuurset olulisust saastekvootide tasuta eraldamise kava korralduses⁴⁶.

79. Minu arvates ei võimalda direktiivi 2003/87 artikli 3 punkti u sõnasõnaline tõlgendus järeldada, et seadusandja on ületanud oma kaalutusõiguse piire, määratledes mõiste „elektritootja“ selles määruses sätestatud kriteeriumide kohaselt nende eesmärkide täitmiseks. See on nii ka siis, kui teatud käitised, mis eraldivõetuna vastavad sellele määratlusele, ei ole suutelised teatud juhtudel suunama olulist osa saastekvootidega seotud kuludest edasi oma tarbijatele⁴⁷.

80. Selle seadusandliku valiku proportsionaalsus nähtub ka asjaolust, et elektrienergia tootja staatus ei välista kõnealuste käitiste puhul tasuta saastekvootide eraldamist, vaid nad jäävad siiski teatud suurema energiatõhususe stimuleerimisega seotud tingimustel abikõlblikeks⁴⁸.

81. Samuti ei nõustu ma ettevõtte ExxonMobil väitega, mille kohaselt on selliste käitiste, kes toodavad elektrienergiat kõrvaltegevusena direktiivi 2003/87 I lisas loetlemata valdkonda kuuluva põhitegevuse vajadusteks, elektritootjateks liigitamise näol tegemist nende käitiste diskrimineerimisega, võrreldes selliste käitistega, kes hangivad selleks vajalikku elektrienergiat kolmandatelt isikutelt. Selle väite kummutamiseks piisab, kui märkida, et käitisi, kes toodavad ise oma elektrit selles lisas loetlemata põhitegevuse vajadusteks, ei saa üksnes selle asjaolu tõttu käsitada elektritootjatena. Lisaks sellele peavad nad müüma osa sellest elektrienergiast kolmandatele isikutele ja selle näol on tegemist objektiivse ja diskrimineerimist välistava kriteeriumiga.

82. Kolmandaks, vastupidi sellele, mida väidab ExxonMobil, ei saa sellise käitise, nagu põhikohtuasjas käsitletav käitis, liigitamist elektritootjaks takistada asjaolu, et eksisteerib väidetav vastuolu sellise liigitamise ja maagaasi tootmise sektori lisamise vahel sektorite ja allsektorite loetelusse, mille puhul süsinikdioksiidi heite ülekandumise ohtu peetakse märkimisväärseks,⁴⁹ mis on sätestatud otsuse 2010/2/EL lisas⁵⁰. ExxonMobil väidab, et käitis ei kuulu elektrienergia sektorisse – mille ettevõtted, olles suutelised saastekvootide maksumust edasi suunama oma klientidele, ei puutu kokku saastekvootide kauplemissüsteemist tulenevate konkurentsimoonutustega. Sektorit, millesse see käitis kuulub, st maagaasi tootmise sektorit iseloomustab, vastupidi, nimelt selliste konkurentsimoonutuste esinemine, millega kaasneb märkimisväärne süsinikdioksiidi heite ülekandumise oht, kuivõrd käitis ei ole suuteline CO₂ kulusid hindadesse edasi suunama.

46 Vt käesoleva ettepaneku punkt 70.

47 Vt käesoleva ettepaneku punkt 66.

48 Vt käesoleva ettepaneku punktid 88–98.

49 „Süsinikdioksiidi heite ülekandumise ohtu“ mõiste viitab ohule, et saastekvootidega kauplemise süsteemi kohaldamise suurte kulude tõttu paigutatakse kasvuhoonegaaside suuri heitkoguseid tekitav tegevus ümber kolmandatesse riikidesse, kus sellisele tegevusele ei seata selliseid piiranguid, mis kokkuvõttes suurendab ülemaailmset heidet. Vt direktiivi 2009/29 põhjendused 24 ja 25.

50 Komisjoni 24. detsembri 2009. aasta otsus, millega määratakse kindlaks vastavalt direktiivile [2003/87] selliste sektorite ja allsektorite loetelu, mille puhul kasvuhoonegaaside heite ülekandumise ohtu peetakse märkimisväärseks (ELT 2010, L 1, lk 10). Kõnealuse otsuse lisa punktis 1.4, mida kohaldata vaadeldaval perioodil, on sektorite hulgas, mille puhul kasvuhoonegaaside heite ülekandumise oht on märkimisväärne, nimetatud maagaasi tootmist (NACE-4 kood, neljakohalise numbriga väljendatud tegevusalad). Otsus 2010/2 kuulutati kehtetuks komisjoni 27. oktoobri 2014. aasta otsusega 2014/746/EL, millega määratakse ajavahemikuks 2015–2019 kindlaks vastavalt direktiivile [2003/87] selliste sektorite ja allsektorite loetelu, mille puhul süsinikdioksiidi heite ülekandumise ohtu peetakse märkimisväärseks (ELT 2014, L 308, lk 114) ja mille lisa punktis 1.1 on nimetatud maagaasi tootmise sektorit. Nagu ExxonMobil väitis kohtuistungil käigus, hõlmab maagaasi tootmisele vastav NACE-4 kood – vaadeldaval perioodil 1110 ja praegu 0620 – ka gaasi väävlitustamist. Vt Eurostati veebisait: http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/nomenclatures/index.cfm?TargetUrl=LST_NOM_DTL&StrNom=NACE_REV2&StrLanguageCode=EN&IntPcKey=18495674&StrLayoutCode=ja

<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/1965800/1978760/CORRESPONDENCETABLENACEREV.1.1-NACEREV.2.pdf/e8200936-c2f0-4202-8bda-99fbbfc422b4>.

83. Kuigi esmapilgul tundub paradoksaalsena, et sama käitis on samal ajal seotud nii sellise sektoriga, mida peetakse suuteliseks saastekvootidega seotud kulusid edasi suunama oma toodete müügihindadesse, kui ka sektoriga, kes ei ole selle jaoks suuteline, on minu arvates see vastuolu tegelikult vaid näiline. Teatud sektori või allsektori liigitamine selliseks, mille puhul on süsinikdioksiidi heite ülekandumise oht märkimisväärne, eeldab, et kõnealune suutmatuse oleks leidnud tõestamisest lähtuvalt kõikide selle sektoriga seotud käitiste tegevuse hinnangust⁵¹. Selline liigitamine ei tähenda seda, et ükski neist käitistest ei ole suuteline tagasi teenima oma tegevusega seotud saastekvootide kulusid isegi juhul, kui ta toodab elektrienergiat, mis vähemalt osaliselt on nähtud ette müügiks kolmandatele isikutele.

84. Eeltoodut silmas pidades tuleneb direktiivi 2003/87 artikli 10a lõikest 12, võttes arvesse sama artikli lõikeid 1 ja 3, et teatud sektori või allsektori lisamine otsuse 2010/2 lissasse ei jäta välja neid käitisi, mis kuuluvad sellesse sektorisse seoses põhimõttega, mis tuleneb selle artikli lõike 1 kolmandast lõigust ja mille kohaselt ei saa saastekvooti eraldada elektritootmise eest (teatud eranditega) – sõltumata sellest, kas neid käitisi on võimalik liigitada elektritootjateks või mitte. Sellise lisamisega ei jäeta samuti kõrvale selliseid käitisi, mis kvalifitseeritakse elektritootjateks asjaolude tõttu, mis tulenevad sama artikli lõike 3 sätetest⁵².

85. Seega on vastavalt direktiivi 2003/87 artikli 10a lõike 12 sätetele käitise selliste sektorite ja allsektorite hulka kuulumise, mille puhul süsinikdioksiidi heite ülekandumise oht on märkimisväärne, ainus tagajärg selle artikli alusel saastekvootide eraldamisele asjaolu, et käitise varasemate tegevusandmete suhtes, mida kasutatakse tasuta saastekvootide esialgse hulga arvutamisel, kohaldatakse „heite ülekandumise ohu koefitsienti“, mis võimaldab saastekvootide eraldamise esialgset arvu suurendada⁵³. Selliste sektorite või allsektorite hulka kuulumine ei nõua seda, et nende andmete hulka tuleb hõlmata elektritootmisega seotud andmed, mis tuleb välja jätta selle direktiivi artikli 10a lõike 1 kolmanda lõigu sätete alusel⁵⁴. Kui tegemist on elektritootjatega, ei nõua selliste sektorite või allsektorite hulka kuulumine samuti varasemate tegevusandmete hulka selliste andmete lisamist, mis hõlmavad soojuse tootmist üle selle määra, mis on ette nähtud selle direktiivi artikli 10a lõike 3 sätetega⁵⁵.

86. *Neljandaks*, direktiivi 2003/87 artikli 3 punkti u sätete koostamise tekkelugu toetab sõnasõnalist tõlgendamist. Direktiivi 2009/29 vastuvõtmise ettevalmistavatest materjalidest ilmneb, et seadusandja otsustas valida sõnastuse, millega antakse mõistele „elektritootja“ laiem määratlus, erinevalt piiravamast määratlusest, mida soovitas Euroopa Parlamendi tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjon. See

51 Direktiivi 2003/87 artikli 10a lõike 14 kohaselt hindab komisjon selleks, et teha kindlaks need sektorid või allsektorid, mille puhul kasvuhoonegaaside heite ülekandumise ohtu peetakse märkimisväärseks, „liidu tasandil, millises ulatuses on [...] asjaomases sektoris või allsektoris võimalik nõutavate saastekvootidega seotud otseseid kulusid ja [...] kõrgemast elektrienergia hinnast tulenevaid kaudseid kulusid edasi suunata tootehindadesse, ilma et see tooks kaasa märgatava turuosa loovutamise kasvuhoonegaaside heite seisukohast vähem tõhusatele liiduvälistele käitistele“.

52 Vt käesoleva ettepaneku punktid 88–98.

53 Kõnealust koefitsienti kohaldatakse liikmesriigid siis, kui arvutatakse tasuta saastekvootide esialgne arv aasta kohta, mis eraldatakse kõikidele nende territooriumil tegutsevatele käitistele (lõpliku arvu määrab kindlaks komisjon järgmises etapis). Selle arvutuse käigus korrutatakse esmalt käitise iga käitiseosa varasema tegevuse tase kas kohaldatava tootepõhise võrdlusaluse, soojuspõhise võrdlusaluse või kütusepõhise võrdlusalusega või koefitsiendiga 0,97, kui tegemist on protsessiheite käitiseosaga (vt otsuse 2011/278 artikli 10 lõige 2). Saadud väärtus korrutatakse kas koefitsiendiga, mis 2013. aastal oli 0,8 ja vähenes igal aastal, jõudes 2020. aastaks väärtuseni 0,3, või koefitsiendiga 1, kui asjaomase käitiseosa tegevusala kuulub sektorisse, mille süsinikdioksiidi heite ülekandumise oht on märkimisväärne (vt direktiivi 2003/87 artikli 10a lõiked 11 ja 12). Kõikide käitiseosade kohta saadud tulemuste summa moodustab käitisele aastast tasuta eraldatavate saastekvootide esialgse arvu (vt otsuse 2011/278 artikli 10 lõige 7).

54 Otsuse 2011/278 artikli 9 lõigete 4 ja 5 kohaselt määratakse soojuspõhise võrdlusalusega või kütusepõhise võrdlusalusega käitiseosade varasema tegevuse tase kindlaks ilma elektrienergia tootmiseks tarbitud mõõdetavat soojust või kütust arvesse võtmata.

55 Vt käesoleva ettepaneku punktid 88–98.

komisjon esitas parandusettepaneku, millele osutas Saksamaa valitsus, mille eesmärk oli liigitada elektritootjateks üksnes selline käitis „mis tarnib peamiselt avalikele elektrivõrkudele“⁵⁶. Asjaolu, et see parandusettepanek ei leidnud toetamist, annab minu arvates veel ühe täiendava tõendi selle kohta, et ettevõtte ExxonMobil seisukoht ei ole kooskõlas seadusandja kavatsusega.

87. Võttes arvesse kõiki eelnevaid kaalutlusi, järeldan ma, et mõiste „elektritootja“ direktiivi 2003/87 artikli 3 punkti u tähenduses hõlmab käitist, nagu põhikohtuasjas käsitletav käitis, kes müüs pärast 1. jaanuari 2005 avalikku elektrivõrku kõnealuse direktiivi I lisas mitteleotletud toote valmistamiseks vajaliku ja kütuse põletamisega seotud tegevuse käigus toodetud väikseid elektrienergia koguseid.

D. Elektritootjaks liigitamise mõju tasuta saastekvootide eraldamisele (teine küsimus)

88. Teine küsimus on Euroopa Kohtule esitatud puhuks, kui Euroopa Kohus peaks toetama, nii nagu mina seda soovitan, direktiivi 2003/87 artikli 3 punkti u sellist tõlgendust, mille kohaselt sellist käitist, nagu seda on põhikohtuasjas käsitletav, tuleb pidada elektritootjaks. Eelotsusetaotluse esitanud kohus küsib, kas otsuse 2011/278 artikli 3 punkti c kohaselt on sellisele käitisele võimalik tasuta eraldada saastekvoot toodetava soojuse eest, mida käitis kasutab muu tegevuse jaoks kui elektritootmine, isegi kui see tegevus ei ole vaadeldaval juhul asjakohane, millele on osutatud direktiivi 2003/87 artikli 10a lõike 1 kolmandas lõigus ja lõikes 4.

89. Kohtu tõstatatud kahtlus põhineb asjaolul, et otsuse 2011/278 artikli 3 punkti c sätetega on „soojuspõhise võrdlusaluse käitiseosa“ seisund seotud tingimusega, mille kohaselt toodetud soojust ei või kasutada elektritootmiseks, välistamata üldises plaanis sellise käitiseosa olemasolu elektritootjast käitise koosseisus. Teisisõnu, see säte ei võimalda küll eraldada tasuta saastekvoot soojuse eest, mida kasutatakse elektrienergia *tootmiseks*, kuid selles ei täpsustata, millisel määral välistab saastekvootide tasuta eraldamise sellise soojuse kasutamine *elektritootja* muuks tegevuseks.

90. Minu arvates tuleneb direktiivi 2003/87 artikli 10a ja otsuse 2011/278 artikli 3 punkti c sätete sõnasõnalisest, süstemaatilistest ja teleoloogilistest tõlgendustest eitav vastus teisele küsimusele.

91. Sellega seoses tuleb märkida, et ühelt poolt välistab direktiivi 2003/87 artikli 10a lõike 1 kolmas lõik mis tahes tasuta saastekvootide eraldamise elektrienergia *tootmise* eest, välja arvatud juhul, kui elektrienergiat saadakse heitgaasidest. Sellega seoses ei väida ExxonMobil, et tal on õigus saada tasuta eraldatud saastekvootide käitise elektritootmise eest.

92. Lisaks sellele olgu märgitud, et teiselt poolt on selle direktiivi artikli 10a lõikes 3 sätestatud eeskiri, mille kohaselt ei eraldata tasuta saastekvoot elektritootjatele, kui sama artikli lõigetest 4 ja 8 ei tulene teisiti⁵⁷. Selle artikli lõikes 4 käsitletakse soojus- või jahutusenergia tootmist kaugkütte vajadusteks või suure tõhususega koostootmise abil⁵⁸.

56 Tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjoni arvamus, muudatusettepanek 22, mis on lisatud 15. oktoobri 2008. aasta keskkonna-, rahvatervise- ja toiduohutuse komisjoni raportile, parlamendi dokument A6-0406/2008, lk 105. Selle paranduse põhjendus oli järgmine: „[...] Ka muule tööstusele peale avalikkusele elektri tootjate peab jääma võimalus käitada oma energiainfrastruktuuri, millesse nad on juba investeerinud. [...] Oma tarbeks tootjaid, kes Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. detsembri 1996. aasta direktiivis 96/92/EÜ elektrienergia siseturu ühiseeskirjade kohta on määratletud kui „elektrit peamiselt oma tarbeks tootev füüsiline või juriidiline isik“, ei peaks tasuta eraldamisest välja jätma.

57 Direktiivi 2003/87 artikli 10a lõike 1 kolmanda lõigu ja lõike 3 sätetega võimaldatakse samuti tasuta eraldada saastekvoot selle direktiivi artiklis 10c kirjeldatud juhtudel. Selle sättega lubatakse liikmesriikidel tasuta eraldada saastekvoot elektrienergia tootmise kaasajastamise eest teatud olukordades. Nagu komisjon märkis, ei kuulu Saksamaa nende liikmesriikide hulka, kelle suhtes seda erandit on võimalik kohaldada. Vt komisjoni aruanne Euroopa Parlamendile ja nõukogule Euroopa CO₂ turu toimimise kohta, 1. veebruar 2017, COM(2017) 48 final, lk 17.

58 Direktiivi 2003/87 artikli 10a lõike 8 sätted on seotud teatud süsinikdioksiidi kogumise ja geoloogilise säilitamise projektidega ning uuenduslike taastuvenegiatehnoloogia näidisprojektidega.

93. Nagu Euroopa Kohus on juba sedastanud, moodustavad direktiivi 2003/87 artikli 10a lõike 4 sätted erandi sama artikli lõikes 3 sätestatud üldisest põhimõttest, mille kohaselt ei eraldata tasuta saastekvoote elektritootjatele⁵⁹. Elektritootjatele ei eraldata seega põhimõtteliselt tasuta saastekvoote heitkoguste eest, mis tulenevad nende elektritootmisega seotud tegevusest ega – vastupidi sellele, mida väidavad ExxonMobil ja Saksamaa valitsus – ka soojuse tootmisega seotud tegevusest. Üksnes selle direktiivi artikli 10a lõigetes 4 ja 8 sätestatud eeldused võimaldavad põhjendada tasuta saastekvootide eraldamist elektritootjate toodetud soojuse eest.

94. Vastupidine tõlgendus kaotaks direktiivi 2003/87 artikli 10a lõike 3 kasuliku mõju, kuna saastekvootide tasuta eraldamine elektritootmise eest – sõltumata sellest, kas sellega tegelev käitis on liigitatud elektritootjaks või mitte – on juba välistatud selle direktiivi artikli 10a lõike 1 kolmanda lõigu sätetega.

95. Minu ettepanekus pakutud lähenemisviis on ühtlasi kooskõlas selle artikli lõikes 3 sätestatud eesmärgiga kohaldada üldist enampakkumise põhimõtet kõikide elektritootjate saastekvootide suhtes alates 2013. aastast. Nagu on märgitud eespool, tundub mulle tasuta saastekvootide eraldamist piiravate sätete puhul laia tõlgendamisevõimaluse andmine põhjendatuna, kuna seda põhimõtet kavatsetakse laiendada järk-järgult kõikide käitiste suhtes⁶⁰.

96. Lisaks sellele meenutan, et seadusandjale on saastekvootide kauplemisüsteemi väljatöötamiseks antud lai kaalutusõigus⁶¹. Minu arvates ei ole seadusandja ületanud oma pädevuse piire, otsustades kohaldada seda põhimõtet esmalt üksnes elektritootjate suhtes, kuna need käitised on määratletud objektiivsete ja seatud eesmärgi silmas pidades asjakohaste kriteeriumide alusel. Oma kaalutusõigust rakendades jättis seadusandja selleks, et vältida konkurentsi moonutamist teiste soojusetootjatega,⁶² võimaluse eraldada teatud tingimustel tasuta saastekvoote toodetud soojuse eest ka elektritootjatele, eeskätt seoses sooviga innustada neid otsima suuremat energiatõhusust⁶³.

97. Seda direktiivi 2003/87 artikli 10a lõike 3 tõlgendust ei saa kahtluse alla seada otsuse 2011/278 artikli 3 punkti c alusel. Komisjon märkis, et võttes arvesse normatiivset hierarhiat rakendusmeetmete, mille hulka kuulub see otsus, ja volitusnormide vahel, millega on tegemist selle direktiivi⁶⁴ artikli 10a sätete puhul, tuleb otsuse artikli 3 punkti c sätteid võimaluse korral tõlgendada vastavalt direktiivi artikli 10a lõike 3 sätetele⁶⁵.

98. Selline kooskõlaline tõlgendus eeldab, et otsuse 2011/278 artikli 3 punkti c sätted võimaldavad saastekvootide omistamist soojuspõhise võrdlusaluse käitiseosale ja sellele saastekvootide tasuta eraldamist elektritootjaks liigitatud käitise koosseisus üksnes sellisel juhul, kui direktiivi 2003/87 artikli 10a lõike 3 sätted võimaldavad sellist eraldamist – seega üksnes selle artikli lõigetes 4 ja 8 sätestatud juhtudel⁶⁶.

59 28. aprilli 2016. aasta kohtuotsus Borealis Polyolefine jt (C-191/14, C-192/14, C-295/14, C-389/14 ja C-391/14–C-393/14, EU:C:2016:311, punkt 66).

60 Vt käesoleva ettepaneku punkt 69.

61 Vt käesoleva ettepaneku punkt 76.

62 Direktiivi 2009/29 põhjenduses 19 on sätestatud: „[s]elleks et vältida konkurentsimoontonutusi, võib elektritootjatele eraldada tasuta saastekvoote kaugkütte ja -jahutuse ning [...] suure tõhususega koostootmise käigus toodetud soojuse ja jahutuse eest, juhul kui muudes majandusharudes käitiste poolt toodetud samasuguse soojuse eest eraldatakse tasuta saastekvoote“.

63 Vt komisjoni ettepanek, lk 9 ja 27. Vt ka direktiivi 2004/8 artikkel 1 ning põhjendused 1 ja 5.

64 Vt selle kohta 28. veebruari 2018. aasta kohtuotsus Trinseo Deutschland (C-577/16, EU:C:2018:127, punkt 68) ja 17. mai 2018. aasta kohtuotsus Evonik Degussa (C-229/17, EU:C:2018:323, punkt 29).

65 Vt selle kohta 24. juuni 1993. aasta kohtuotsus Dr Tretter (C-90/92, EU:C:1993:264, punkt 11), 26. veebruari 2002. aasta kohtuotsus komisjon vs. Boehringer (C-32/00 P, EU:C:2002:119, punkt 53) ja 19. juuli 2012. aasta kohtuotsus Pie Optiek (C-376/11, EU:C:2012:502, punkt 34).

66 Ilma et see kahjustaks direktiivi 2003/87 artikli 10c sätete kohaldamist (vt käesoleva ettepaneku märkus 57).

99. Võttes arvesse vastuseid, mida ma soovitan anda esimesele ja teisele küsimusele, ei ole vajadust vastata kolmandale ja neljandale küsimusele, mille eelotsusetaotluse esitanud kohus esitas eeldusel, et Euroopa Kohtu antud vastustest esimesele ja teisele küsimusele tuleneb, et käitisele on võimalik eraldada tasuta saastekvoote toodetud soojuse eest.

E. Tulevase kohtuotsuse mõju ajaline piiramine

100. Eeldusel, et Euroopa Kohus annab teisele küsimusele vastuse, mida ma soovitsin, palub ExxonMobil Euroopa Kohtul piirata ajaliselt tehtava otsuse mõju.

101. Järjepideva kohtupraktika kohaselt on kohtuotsuse mõju ajalise piiramise näol selliste otsuste puhul, milles Euroopa Kohus tõlgendab eelotsuse korras liidu õiguse õigusnormi, tegemist erakorralise meetmega, mille puhul peavad samal ajal olema täidetud kaks tingimust – huvitatud ringkondade heauskus ja raskete häirete tekkimise oht⁶⁷. Euroopa Kohus on kasutanud seda lahendust „vaid täpselt määratletud asjaoludel, kui ühelt poolt on olemas raskete majanduslike tagajärgede tekkimise oht, mis tuleneb eelkõige arvatavalt seaduslikult kehtivate õigusnormide baasil heas usus loodud õigussuhete suurest arvust, ja kui teiselt poolt ilmneb, et objektiivne ja märkimisväärne ebakindlus liidu õigusnormide reguleerimisala suhtes, mis võib olla tingitud ka teiste liikmesriikide või komisjoni käitumisest, viib selleni, et eraõiguslikud isikud ja siseriiklikud ametiasutused tegutsevad liidu õigusnormide vastaselt“⁶⁸.

102. Vaadeldaval juhul ei ole ExxonMobil esitanud ühtegi konkreetset tõendit selle kohta, et need kriteeriumid on täidetud.

103. Esiteks tuleb seoses raskete majanduslike tagajärgede tekkimise ohuga märkida, et Saksamaa ametiasutused eraldasid alates 2013. aastast soojuse tootmise eest tasuta saastekvoote paljudele elektritootjatele. Saksamaa ei esitanud täpsustusi nende käitiste kohta ja võimalike negatiivsete tagajärgede kohta nendele käitistele, kui direktiivi 2003/87 artikli 10a lõike 3 sätteid tõlgendatakse eelnevas ettepanekus kirjeldatud viisil.

104. Teiseks, selline tõlgendus tundub mulle piisavalt selgelt tulenevat asjaomase sätte sõnastusest ja otsuse 2011/278 artikli 3 punkti c sõnastusest, arvestades kõnealust sätet. Seejuures ExxonMobil toetab üksnes Saksamaa ametiasutuste esitatud erinevat tõlgendust, näitamata, millisel viisil komisjoni või teiste liikmesriikide rakendatav lähenemisviis võib muuta direktiivi 2003/87 artikli 10a lõike 3 sätete kohaldamisulatus objektiivselt ja olulisel määral ebaselgemaks. Sellistel asjaoludel ei saa mingid kahtlused toetada heausket käitumist, mis on vastuolus liidu õigusega.

105. Sellest tulenevalt teen ma ettepaneku lükata tagasi taotlus piirata ajaliselt vastuvõetava otsuse mõju.

67 Vt eelkõige 19. oktoobri 2017. aasta kohtuotsus Paper Consult, (C-101/16, EU:C:2017:775, punkt 65 ja seal viidatud kohtupraktika).

68 Vt eelkõige 20. septembri 2001. aasta kohtuotsus Grzelczyk (C-184/99, EU:C:2001:458, punkt 53) ja 19. oktoobri 2017. aasta kohtuotsus Paper Consult (C-101/16, EU:C:2017:775, punkt 66 ja seal viidatud kohtupraktika).

V. Ettepanek

106. Kõiki eelnevaid põhjendusi arvestades teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata Verwaltungsgericht Berlini (Berliini halduskohus, Saksamaa) esimesele ja teisele eelotsuse küsimusele järgmiselt:

1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 2003. aasta direktiivi 2003/87/EÜ, millega luuakse ühenduses kasvuhoonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteem ja muudetakse nõukogu direktiivi 96/61/EÜ ning mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiiviga 2009/29/EÜ, artikli 3 punkti u sätteid tuleb tõlgendada nii, et „elektritootjana“ tuleb käsitada kaitist, mis tegeleb samal ajal tegevusega „kütuste põletamine kaitistes, mille summaarne nimisoojusvõimsus on üle 20 [megavati] (MW)“ direktiivi 2003/87 I lisa punkti 6 tähenduses ja sellise toote tootmisega, mis ei ole seotud ühegi selles lisas loetletud tegevusega, kui see kaitis on 1. jaanuaril 2005 või hiljem tootnud elektrienergiat, mis on peamiselt ette nähtud omaenda elektrivarustuse tagamiseks ja mida on osaliselt edastatud tasu eest avalikku elektrivõrku.
2. Direktiivi 2003/87 artikli 10a lõiget 3 ja komisjoni 27. aprilli 2011. aasta otsuse 2011/278/EL, millega määratakse kindlaks kogu liitu hõlmavad üleminekueeskirjad direktiivi [2003/87] artikli 10a kohaste tasuta saastekvootide ühtlustatud eraldamiseks, artikli 3 punkti c tuleb tõlgendada nii, et kaitisele, mis on liigitatud „elektritootjaks“ selle direktiivi artikli 3 punkti u tähenduses, saab eraldada tasuta kasvuhoonegaaside saastekvooti soojuse eest, mida see kaitis toodab, ainult kõnealuse direktiivi artikli 10a lõigetes 4 ja 8 osutatud juhtudel, ilma et see piiraks sama direktiivi artikli 10c kohaldamist.